

V rámci celoroční činnosti DSK Motýlek se koná další z výletů vlastivědného cyklu:

„Památná místa naší země a našich dějin“

V letošním roce pokračujeme s výlety po krásách naší země s připomenutím historie ať už bájně nebo skutečné. Po významných místech našich dějin jsem tentokrát vybral výlet do krásných míst naší vlasti podél řeky Sázavy od Sázavského kláštera až k zámku Rataje n.S..

Výlet „Sázavský klášter, Rataje n. S.“

se koná v sobotu dne **6. 10. 2018** dle následujícího programu:

Sraz všech účastníků **v 8:00 hod. v prostoru Vršovického nádraží** v odjezdové hale. Předpokládám koupit společnou jízdenku pro trať Praha-Vršovice – Sázava. Proto přijďte včas. Kdo by chtěl jet z Hlavního nádraží (případně odjinud), koupí si jízdenku sám. Tam bychom měli jet spěšným vlakem „Jordán“, který jede přímo bez přestupu až do žst. Sázava. Zpátky pak vlakem s přestupem v Čerčanech. Nezapomeňte si vzít i tramvajenku na MHD. Navíc od 1. 9. 2018 platí děti, starci, stařenky a poloidioti 25% z ceny lístku a tak ještě nevím, jak se s tím vypořádáme.

Odjezd:

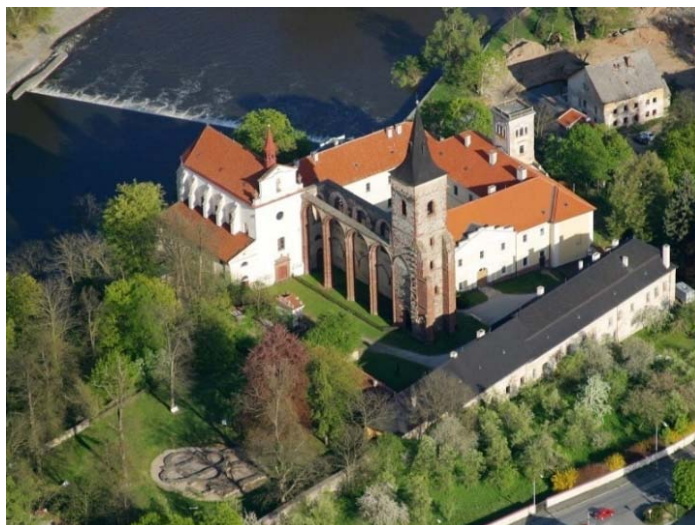
Praha - Vršovice **8:27 (SP 1831 Jordán / 9207)** **z Prahy hl.n. odjezd** **8:22**

Příjezd:

Sázava **9:43**

Délka výletu je cca 14 km. Jde se z kolébky slovanské liturgie, kláštera Sázava, kde kromě návštěv severní zahrady, s odkrytými základy kostela sv. Kříže z 11.st., kde je vstup zdarma lze navštívit i samotný klášter. Dále se míjí Voskocova vila, vedle které začíná slavná Čertova Brázda a pokračuje se přes hrady Talmberk, zámek Rataje nad Sázavou a Pirkštejn, kolem kterých se jen prochází, ale dají se prohlédnout zvenčí a stojí to za to. Tedy mnoho památek a nádherná příroda Posázaví.

Sázavský klášter

Svatoprokopská Sázava

Sázavský klášter je rozsáhlý areál bývalého benediktinského kláštera. Leží v městečku Sázava nad stejnojmennou řekou. V 11. století jej založil svatý Prokop a stal se centrem slovanské liturgie. Od konce 11. století zde sídlili mniši latinského ritu, klášter byl nově postaven goticky a přestavěn barokně. Klášter byl zrušen na konci 18. století a přestavěn na zámek.

Klášter spravuje Národní památkový ústav, klášterní kostel sv. Prokopa a faru užívá místní římskokatolická farnost. V klášteře je expozice historie kláštera a prostor pro kulturní aktivity. Klášter je chráněn jako kulturní památka a v roce 1962 byl zařazen mezi národní kulturní památky.

Nejstarší zmínky o klášteře sahají do roku 1032. U jeho zrodu stáli kníže Oldřich, pražský biskup Šebíř a (tehdy ještě poustevník) Prokop, kolem něhož se zde tvořila skupina následovníků již asi od roku 1009. Kníže Oldřich v roce 1032 tuto komunitu povýšil na benediktinský klášter. Sázavský klášter je považován za středisko slovanské vzdělanosti. Jeho zakladatel, Prokop, se snažil rozvíjet a uchovat cyrilometodějskou tradici. Hovoří o něm latinská Legenda o svatém Prokopu, v níž se objevuje téma zápasu české a německé kultury. Významnou roli hrály styky Sázavského kláštera s Kyjevskou Rusí. Podle legendy, která hovoří o založení kláštera na Sázavě, Prokop nabídl knížeti Oldřichovi vodu, která se proměnila ve víno. Za tento čin pomohl kníže Prokopovi založit klášter.

V 11. století byl klášter středem staroslověnské liturgie, ale již v roce 1096 byli mniši ze Sázavského kláštera definitivně vyhnáni a jejich knihy a veškeré spisy[3] zničeny. Klášter byl poté natrvalo předán benediktinům z Břevnova a pěstovala se zde nadále pouze latinská liturgie. Stavební rozmach je spojen se jménem opata Sylvestra (†1161), který byl krátce též pražským biskupem. Sázavský opat Sylvestr vynikl jako hospodář a položil základy klášterního komplexu v románském slohu.

Krátce po své korunovaci v roce 1203 se Přemysl Otakar I. snažil přesvědčit papeže Inocence III. o povýšení pražského biskupství na arcibiskupství a prohlášení Prokopa za svatého. Zatímco povýšení biskupství nebylo vyslyšeno, kanonizace svatého Prokopa proběhla v roce 1204. Počátkem 14. století za opata Matyáše byl rozestavěn nový kostel i klášter v gotickém slohu, stavba však byla přerušena husitskými válkami, kdy byli mniši dočasně vyhnáni (1420–1437) a část klášterního majetku přešla do rukou šlechty. Ke konsolidaci majetku a postavení kláštera došlo až v době rekatolizace Čech v 17. století. Za opatů J. P. Mannera a D. I. Nigrina proběhly stavební úpravy, které vyvrcholily v době Václava Košína. Během 17. a 18. století byl presbytář kostela přestavěn na nový barokní kostel a barokně přestavěny i klášterní budovy. Klášter byl zrušen roku 1785, kostel se stal farním a budovy kláštera proměněny na zámek, upravený do roku 1870 novorenesančně. Dnes se zde nachází expozice historie kláštera.

Klášter byl roku 1951 zestátněn. Správcem areálu se stala Národní kulturní komise. Roku 2013 byl klášter navrácen Římskokatolické farnosti Sázava - Černé boudy a Benediktinskému opatství Panny Marie a sv. Jana Křtitele v pražských Emauzích. Benediktíni se ale o část kláštera nezvládají starat, proto se stát na jaře roku 2018 rozhodl jejich podíl odkoupit, aby cennou památku zachránil.

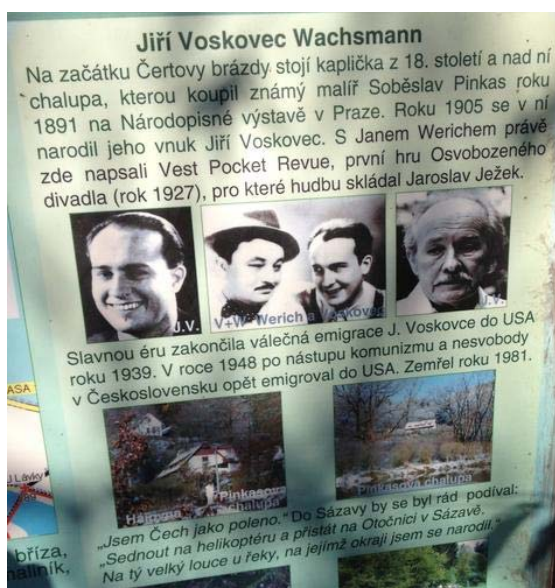
Severní zahrada

Severní zahrada kláštera, ve středověku sídliště laických služebníků, je dnes místem odpočinku, relaxace a rozjímání. Měkký travnatý koberec zdobí několik vzrostlých stromů. Ve středu zahrady je vzácná památka z 11. století - odkryté základy kostela sv. Kříže - svým tvarem připomínající čtyřlístek.

Rodný dům Jiřího Voskovce

Na okraji města Sázava, v části zvané Čertova brázda stojí rodný dům Jiřího Voskovce. Chalupu ve staročeském stylu nechal vystavět malíř Soběslav Pinkas, který byl Voskovcovým dědečkem. Zajímavostí je, že v chalupě byla napsána hra Vest pocket revue pánů Voskovce a Wericha.

Čertova brázda

Čertova brázda byl dnes již zaniklý liniový krajinný útvar připomínající široký úvoz, vedoucí 21 km mezi Sázavou a Chotouní. Předpokládá se, že šlo o pozůstatek mohutné pravěké stezky vedoucí prakticky přímo mezi významnými brody na Sázavě a Labi, tedy mezi dnešními městy Sázavou a Nymburkem. Historicky zaznamenaná část brázdy začíná u brodu na Sázavě v místě zvaném Černé Budy a vede 21 kilometrů severním směrem k obci Chotouň. Prodloužení této linie, patrné na starých mapách i za Chotouní, vedlo k významnému brodu na Labi v místě dnešního města Nymburk. Cesty mezi oběma brody vedly v mnoha paralelních větvích. „Čertova brázda“ je jen jednou z nich. Obecně šlo o část systému pravěkých dálkových cest spojujících úrodné Polabí s obchodními centry jihu. Svým rozsahem to byla patrně jedna z největších pravěkých staveb Evropy

Pověst – jak vznikla Čertova brázda?

Poustevník Prokop, který dříve žil v Prokopském údolí v Praze, žil nyní v malé jeskyňce u řeky Sázavy. Při modlidlách ho však stále něco rušilo a tak se rozhodl najít příčinu. Nemohl však stále na nic přijít, až to konečně objevil. A to bylo tedy překvapení - byl to čert. I poustevník se rozhodl s ním zápasit a nad čertem vyhrál. Co si s ním ale počne? Vyhnat čerta nemohl, protože by zase škodil někomu jinému. Zabít ho nemohl - byl to přeci čert a ty zabít nejde. Tak se rozhodl, že ho přinutí pracovat. Zapřáhl čerta do pluhu a čert musel orat. Tak tedy vznikla Čertova brázda – přírodní útvar, který se táhne od Sázavy až k Chotouni u Českého Brodu, rodného Prokopova města.

Talmberk

Talmberk je zřícenina hradu částečně zastavěná rodinnými domy ve stejnojmenné vesnici asi 3 km severně od Ratají nad Sázavou v okrese Kutná Hora. Stojí na ostrožně se strmými svahy v nadmořské výšce 365 m n. m. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR.

Rataje nad Sázavou

Rataje nad Sázavou jsou hrad přestavěný na zámek ve stejnojmenném městysi v okrese Kutná Hora. Hrad byl postaven ve třináctém století nejspíše Jindřichem z Lipé. V šestnáctém století byl přestavěn na renesanční zámek, který byl barokně upraven okolo roku 1672. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR. V zámku sídlí Muzeum středního Posázaví a obecní úřad.

Ratajský hrad založil spolu s městským opevněním a druhým hradem Pirkštejnem nejspíše Jindřich z Lipé v první třetině čtrnáctého století. První písemná zmínka o obou hradech pochází z roku 1346, kdy jsou při dělení majetku pánů z Lipé uvedeny „hrady ratajské“. Rataje poté zprvu patřily Jindřichovi, Pertoltovi a Čeňkovi z Lipé, ale o rok později se jejich jediným majitelem stal zadlužený Čeněk, který je vzápětí zastavil Hynkovi mladšímu z Vlašimi a Jankovi ze Šelmberka. V šedesátých letech čtrnáctého století se majiteli stali páni z Pirkštejna. Prvním z nich byl Jan z Pirkštejna, který pojmenoval ratajský Pirkštejn po starém rodovém sídle Sloupu. Významným příslušníkem jeho rodu byl Hynek Ptáček z Pirkštejna, který v Ratajích roku 1444 zemřel.

Novým pánem se stal purkrabí Jan ze Soutic, který panství spravoval za Hynkovu nezletilou dceru Žofii z Pirkštejna. Za jeho správy ratajský hrad kvůli neopatrnosti služebnictva v roce 1447 vyhořel. Panstvo v té době sídlilo na Pirkštejně. Žofie se v roce 1463 provdala za Viktorína z Poděbrad, který tak věnem získal hrady Rataje, Pirkštejn, Polnou, Příbyslav a Ronov. Roku 1469 byl Viktorín zajat uherským vojskem, a svobodu získal až když města Kolín a Rataje přenechal králi Matyáši Korvínovi. Roku 1475 byl ratajským pánem Čeněk Kuna z Kunštátu. Viktorín později panství získal zpět, a v roce 1487 je prodal Buhuslavovi ze Švamberka a ze Zvíkova za tři tisíce kop grošů. Jeho potomkům patřilo až do roku 1524, kdy je získal Václav ze Suché.

V roce 1528 Rataje koupil Ladislav Malešický z Černožic. Příslušníci jeho rodu nechali starý ratajský hrad přestavět na renesanční zámek. Od poslední čtvrtiny sedmnáctého století se majitelé často střídali až do roku 1636, kdy Rataje s mnoha dalšími vesnicemi koupil Bedřich z Talenberka, jehož vnuk František Maxmilián z Talmberka nechal zámek razantně přestavět v barokním slohu.

Pirkštejn

Pirkštejn (též Pirkenštejn) je hrad v Ratajích nad Sázavou, zvaný dolní. Byl vystavěn ve 14. století v jihozápadní části ratajské ostrožny Jindřichem z Lipé. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR.

Dějiny hradu úzce souvisí s dějinami druhého ratajského hradu přestavěného na zámek. Jejich společným zakladatelem byl v první třetině čtrnáctého století Jindřich z Lipé, ale první písemná zmínka o obou hradech pochází až z roku 1346. Pánům z Lipé Pirkštejn patřil až do poloviny šedesátých let čtrnáctého století, kdy hrad získali páni z Pirkštejna, kteří hrad pojmenovali Pirkštejn podle svého rodového hradu Sloupu. Z jejich rodu pocházel významný politik doby po skončení husitských válek Hynce Ptáček z Pirkštejna. Zemřel 27. srpna 1444 v Ratajích a je zde i pochován v kostele svatého Matouše. Za pánů z Pirkštejna byl právě Pirkštejn sídelním ratajským hradem, kterým zůstal až do šestnáctého století, kdy Malešičti z Černožic přestavěli druhý horní hrad na

renesanční zámek. Mezitím se však v držení hradu vystřídali páni ze Švamberka, Viktorín z Poděbrad a řada dalších rodů. I po přestěhování panského sídla zůstal Pirkštejn udržován. Během selského povstání v roce 1627 byl poškozen, a opuštěn. V letech 1713–1724 ho přestavěli na faru se zvonicí. Hrad je v majetku církve, od roku 2015 je pronajat pražskému kavárníkovi Kobzovi a je veřejnosti – až na výjimky – nepřístupný. Každoročně jsou zde na konci srpna zahajovány Slavnosti Pirkštejnské růže.

Po prohlídce se dojde na zastávku Rataje n.S. odkud se vrátíme domů.

Poznámka: Změna trasy výletu vyhrazena.

Odjezd:

Rataje n.S. zast. 16:50 (Sp 1832 Želivka)

Příjezd:

Čerčany 17:47

Odjezd:

Čerčany 18:00 (Os 2558)

Příjezd:

Praha-Vršovice 18:47

Praha hl.n. 18:52

Rozchod: 19:00

Účastnit se mohou všichni: děti, ženy, starci i polo....., členové i nečlenové přátelé i nepřátelé DSK Motýlek.

Vezměte si sebou: dobré oblečení (hlavně dobrou obuv), jídlo, pití na 10 hodin, **děti 200,- Kč, dospělí 250,- Kč** na jízdné a vstupné. Výlet se koná za každého počasí s výjimkou dlouhotrvajícího deště. Pamatujte si, že není špatného počasí, je jen špatné oblečení. Zároveň tento výlet berte jako setkání s účastníky letošního letního tábora.

Výlet má na starosti děda Pavel HAT Tikman a koná se pod záštitou prezidenta SK HARMONY Pavla Horáka.

Kontakt: pavel.tikman@sudop.cz +420 605 229 022

Děti mladší 15 let, které půjdou na výlet bez doprovodu svých rodičů nebo jiné osoby starší 18 let, musí mít svými rodiči vyplněnou následující přihlášku:

Přihláška

Přihlašuji tímto své dítě

Jméno

Příjmení

Datum narození

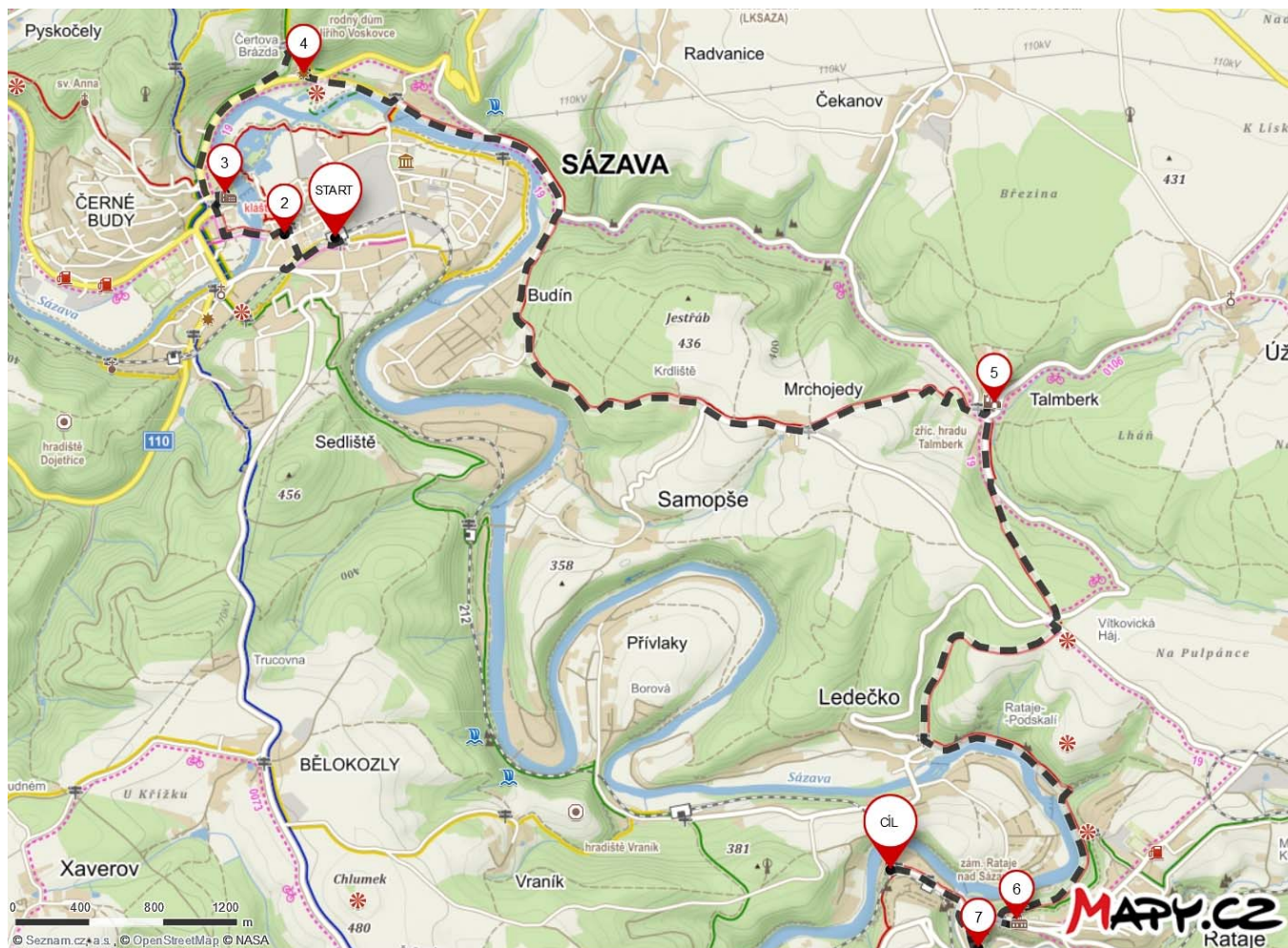
Na výlet, který se koná dne 6. 10. 2018, v rámci činnosti DSK MOTÝLEK při SK HARMONY. Jedná se o celodenní výlet Sázavský klášter, Rataje n.S..

Datum:

Jméno rodiče:

Podpis rodiče:

Telefon:

Hledání
Plánování (8)
Moje mapy

Start
Sázava
vlaková stanice, okres Benešov, Středočeský kraj
684 m za 11 min

Trasa 14,1 km 4:25 h
ulice nám. Voskovce a Wericha
Sázava, okres Benešov, Středočeský kraj, Česko

Bod 3
Klášter Sázava (Sázavský klášter)
ulice Zámecká 72, Sázava, okres Benešov, Střed

Bod 4
Rodný dům Jiřího Voskovce
Sázava, okres Benešov, Středočeský kraj, Česko

Bod 5
Zřícenina hradu Talmberk
Samopše, okres Kutná Hora, Středočeský kraj, Č

Bod 6
Zámek Rataje nad Sázavou
část obce Rataje nad Sázavou, Rataje nad Sázav

Bod 7
Hrad Pirkštejn (Pirkenštejn)